

DOI:

УДК 124.5[37:004:316.774/.776-026.16(045)

ОЛЕКСАНДР ПОЛІЩУК¹
ОЛЕНА ПОЛІЩУК²**АКСІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ТА ОСВІТИ**¹Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія¹ORCID ID: 0000-0002-9838-7105²Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія²ORCID ID: 0000-0002-3826-5085

Анотація. Сучасний світ, продовж свого існування зазнав чималого впливу, що стало причиною низки змін та переосмислення людського існування загалом. У цьому контексті важлива роль відводиться освіті, яка відповідно до загальних змін змінила і свої ціннісні орієнтири, адже вони є відображенням епохи, в якій існує людина. Крім цього, одним із завдань освіти є підготовка людини до життя у діджиталізованому просторі у контексті реалізації цілей сталого розвитку. Встановлено, що концепція сталого розвитку передбачає таку стратегію розвитку суспільства, за якої забезпечується рівновага між вирішенням соціально-економічних проблем суспільства та збереженням довкілля. Тобто мова йде про зміну ціннісних орієнтирів, адже техногенна цивілізація спричинила кризовий екологічний стан. У зв'язку із цим у сучасному світі освіта повинна активно сприяти розвитку критичного мислення, культури відповідальності, гнучкості й адаптивності. І в цьому форматі, як свідчить проведене дослідження, провідна роль відводиться саме освіті, яка крім означеного, зобов'язана формувати цінності сталого розвитку в умовах застосування цифрових технологій.

Ключові слова: людина, буття, світ, діджиталізація, цифрові технології, цінності, освіта, сталий розвиток.

Вступ

У сучасному світі, де цифровізація поступово охоплює всі аспекти соціального і економічного життя, постає важлива проблема інтеграції цілей сталого розвитку (ЦСР) в галузь освіти та суспільства загалом. Цифрові технології не лише змінюють буття людини, але й трансформують цінності, що лежать в основі розвитку суспільства. Звернемо увагу на те, що дане дослідження зумовлене низкою факторів: 1) швидким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, що змінюють спосіб виробництва, комунікацію, саму структуру економіки, адже цифровізація дозволяє зменшити витрати, покращити якість сфери обслуговування; 2) глобалізацією та конкуренцією, коли цифровізація стає одним з головних інструментів для підтримки конкурентоспроможності. Відомо, і це підтверджено низкою досліджень, що країни та компанії, які не адаптуються до нових (цифрових) технологій, ризикують втратити свої ринки; 3) зміною бізнес-моделей: завдяки розвитку цифрових технологій з'являються нові бізнес-моделі, які замінюють традиційні; 4) поліпшенням доступу до інформації яке дозволяє підприємствам, установам, державним органам влади більш ефективно взаємодіяти і отримувати належну інформацію; 5) ринком праці: із запровадженням цифровізації змінюються вимоги до кваліфікації працівників, зростає попит на фахівців ІТ галузі тощо. Визначені фактори мають неабиякий вплив на розвиток освіти, оскільки завданням останньої є підготовка людини до життя у діджиталізованому просторі в контексті реалізації цілей сталого розвитку, що вимагає нових підходів до навчання, виховання, а також до формування моральних й етичних орієнтирів, які повинні супроводжувати інноваційні процеси. Аксиологічні аспекти цього процесу є особливо важливими, адже сталий розвиток зумовлює збереження, розвиток і впровадження таких цінностей, як соціальна справедливість, рівність,

взаємоповага, а також екологічна свідомість. Зважаючи на це, актуальність теми полягає у дослідженні ролі цифрових технологій у формуванні цінностей сталого розвитку та визначенні їхнього впливу на сучасну освіту.

Мета дослідження. Аналіз аксиологічних аспектів реалізації цілей сталого розвитку в умовах цифровізації суспільного буття, зокрема крізь призму філософії освіти, соціальних і етичних теорій. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних завдань:

- 1) розглянути основні принципи сталого розвитку та їхні аксиологічні аспекти;
- 2) дослідити роль освіти у формуванні цінностей сталого розвитку в умовах застосування цифрових технологій;
- 3) визначити, у який спосіб принципи сталого розвитку можуть бути впроваджені в освітній процес.

Методологія дослідження

Мета і завдання статті зумовили методологічні засади, визначили вибір загальнонаукових та спеціальних наукових методів дослідження. Для визначення завдань нами були використані наступні методи: метод системного аналізу і синтезу, що дозволяє всі розрізнені проблеми сучасності привести у цілісну систему вивчення взаємозв'язків між цифровими технологіями та освітнім процесом; Agile-методологія (А. Юрген), яка зводиться до адаптації навколишнього середовища і приведення до рівноваги; синергетичний метод, в основі якого самоорганізаційні процеси та можливість знаходження того атрактора, який може привести до синергії та може бути важливим кроком у напрямку сталого розвитку; прогнозування – це процес передбачення майбутніх подій або тенденцій на основі аналізу наявних даних та інформації; аксиологічний метод – сприяв аналізу та визначенню моральних, етичних та соціальних цінностей, які повинні бути закладені в освітніх програмах, що сприятимуть формуванню світогляду сталого розвитку.

Результати дослідження

Основні принципи сталого розвитку та їхні аксіологічні аспекти

Протягом XX – початку XXI століть цивілізація досягла нових етапів розвитку, основою якого стала парадигма безперервної освіти, що визначило нову парадигму філософії освіти – навчання упродовж усього життя. Це означає перехід до суспільства, в якому формується новий тип людини – *homo educatus*, тобто освічена людина. У контексті початку третього тисячоліття філософія освіти набуває особливого значення, оскільки допомагає осмислити культуротворчий потенціал освіти. Ці та інші виклики, з якими стикається глобальна освіта в XXI столітті, вимагають нового філософського підходу, що врахує не лише досягнення освітніх систем попередніх періодів, але й спрогнозує розвиток освіти у майбутньому.

Сталий розвиток – це концепція, яка акцентує увагу на збалансованості економічних, екологічних та соціальних аспектів, де освіта відіграє фундаментальну роль у формуванні відповідальності за збереження ресурсів та розвитку суспільства. У процесі їхнього впровадження важливу роль відіграють цінності (аксіологічні принципи), які виступають орієнтирами у виборі стратегій, дій і поведінки. Сучасна цифровізація суспільства й освіти змінює підходи до цих цілей, сприяючи новим можливостям та загрозам для їхнього досягнення. «У вересні 2015 року всі 193 члени Організації Об'єднаних Націй ухвалили план досягнення спільного кращого майбутнього. Наступні 15 років спільних зусиль спрямовано на подолання крайньої бідності, боротьбу з нерівністю і несправедливістю та на захист нашої планети. У центрі «Порядку денного 2030» є 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР), що чітко окреслюють світ, якого ми прагнемо для всіх націй без винятків. Нові Глобальні цілі є результатом процесу, що був інклюзивнішим, ніж будь-коли: уряди залучили бізнеси, громадянське суспільство та містян. Сьогодні ми маємо спільне бачення того, куди має рухатись світ. Реалізація цих амбіцій потребує безпрецедентних зусиль усіх секторів суспільства – і бізнес має відіграти надзвичайно важливу роль у цьому процесі» (17 Цілей сталого розвитку, *Global Compact*).

Генеральна асамблея ООН сформулювала 17 комплексних цілей сталого розвитку, які включають екологічний, економічний та соціальний компоненти. Вони є актуальними для будь-якої країни, незалежно від рівня економічного її розвитку й системи державного управління та в індивідуальному порядку країни зобов'язані розробляти необхідні стратегії і програми зі сталого розвитку. Звертаємо увагу, що незважаючи на складні умови геополітичного, економічного і подекуди культурних процесів, реалізація сталого розвитку в умовах діджиталізації організацій є актуальною. Концепція сталого розвитку передбачає таку стратегію розвитку суспільства, за якої забезпечується рівновага між вирішенням соціально-економічних проблем суспільства та збереженням довкілля. Тобто мова йде про зміну

ціннісних орієнтирів, адже техногенна цивілізація спричинила кризовий екологічний стан.

Щодо цього В. Кремень у своїй праці «Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум» (Кремень 2007) підкреслює, що будь-яка діяльність регулюється не тільки метою, а й цінностями. Мета відповідає на питання, що ми маємо досягти в результаті діяльності, в той час як цінності визначають, для кого і чому це важливо. У контексті основних принципів сталого розвитку важливо розглядати не лише практичні цілі, а й аксіологічні аспекти, які формують розуміння необхідності збереження природних ресурсів, соціальної справедливості та економічної стабільності. Аксіологічні аспекти сталого розвитку не лише відповідають на питання, чому це важливо, а й визначають. У який спосіб забезпечити гармонійне співіснування технологічних досягнень з екологічними та соціальними потребами людства.

Аксіологічні аспекти сталого розвитку ґрунтуються на основі цінностей, що сприяють збереженню екологічної рівноваги, соціальної справедливості та економічної стабільності. Важливою є ідея гармонії між розвитком технологій і потребами людства в контексті збереження природних ресурсів та підтримки соціальної єдності. Одним із основних принципів є інтеграція цих цінностей в освітні процеси, оскільки освіта не лише передає знання, але й формує уявлення про відповідальність кожної людини за стале майбутнє планети.

У сучасному світі, де технології та цифровізація проникають у всі сфери життя, освіта повинна активно сприяти розвитку критичного мислення, культури відповідальності, гнучкості й адаптивності. Для досягнення сталого розвитку необхідно формувати у молоді уявлення про важливість соціальної рівності, інклюзивності, екологічної свідомості та довгострокової економічної стабільності. Аксіологічний підхід до освіти має на меті забезпечити, щоб цінності сталого розвитку стали частиною особистісного і громадянського становлення індивіда, готового до викликів XXI століття.

Роль освіти у формуванні цінностей сталого розвитку в умовах застосування цифрових технологій

На думку французького філософа, соціолога Е. Дюркгейма, головною метою освіти є передача цінностей, які домінують у культурі суспільства. Оскільки культура кожної нації формується як унікальне явище, зазначають В. Сізов і Я. Славська, освіта також набуває специфічних особливостей у своєму розвитку (Сізов, Славська 2020). Наприклад, у Давньому Римі основний акцент освіти був спрямований на підготовку воєначальників і державних діячів. У Середньовічній Європі домінувало навчання, орієнтоване на християнську релігію, тоді як в епоху Відродження переважала зацікавленість у культурі, мистецтві та літературі. Отже, зі зміною історичних епох змінювалися і культурні та ціннісні пріоритети людини, що, своєю чергою, впливало на еволюцію освіти.

Аксіологія, наука про цінності, вивчає, у який спосіб суспільство формує систему пріоритетів, що відображають значущість для індивідів та спільнот (Калюжна 2012). В умовах цифровізації освіти та

суспільства аксіологічний компонент стає критично важливим, оскільки штучно утворений, завдяки розвитку цифровим технологіям, віртуальний світ постає новою умовою. У зв'язку із цим, віртуалізація життя і навчання потребують нового осмислення таких цінностей, як свобода, рівність, відповідальність і екологічна свідомість. Цифрові технології трансформують ціннісну систему, змінюючи сприйняття цінностей, методи їхньої передачі та способи реалізації.

Цифровізація посилює вплив на аксіологічні орієнтири:

- етичні цінності: стає ставлення до цифрових технологій, зокрема у галузі енергозбереження, відходів електроніки.
- культурні цінності: збереження культурної спадщини шляхом її цифрового представлення та доступу до знань.

Аксіологічний підхід дозволяє досліджувати і проектувати освітній процес, виходячи із закономірностей розвитку ціннісного світу людини.

Цифрові технології сприяють доступу до ресурсів, що дозволяє навчальним закладам та індивідам інтегрувати ідеї сталого розвитку в освітній процес. Однак постає питання щодо рівності доступу до технологій, особливо для вразливих груп, що ставить під сумнів цінність справедливості.

Цифрові технології також стимулюють збільшення електронних відходів та енергоспоживання. Це суперечить цілям сталого розвитку, спрямованим на захист довкілля, та створює етичну дилему щодо використання технологій для сталого розвитку.

Цифрова грамотність як нова цінність є необхідною умовою для участі в інформаційному суспільстві і підвищення конкурентоздатності на ринку праці, але її недостатня розповсюдженість ускладнює реалізацію цілей сталого розвитку, зокрема в освітній сфері.

Цифровізація змінює підходи до освіти для сталого розвитку, додаючи нові форми навчання і змінюючи процес засвоєння цінностей. Основними аксіологічними особливостями є такими:

- інтерактивне навчання: використання цифрових технологій дозволяє створювати інтерактивні платформи, які сприяють ефективному засвоєнню екоцентричних цінностей і навичок. Цифрові симуляції та моделювання допомагають студентам зрозуміти наслідки екологічних дій і формують екологічно відповідальне ставлення;
- індивідуалізація навчання: цифровізація дозволяє адаптувати освітні процеси під індивідуальні потреби студентів. Проте акцент на індивідуалізмі може призводити до зміщення суспільних цінностей у бік особистих цілей, ігноруючи значення спільного блага, яке є одним із головних принципів сталого розвитку;
- зміцнення екологічної свідомості через цифрові платформи: доступ до навчальних курсів із проблем сталого розвитку на цифрових платформах, таких як масові відкриті онлайн-курси, підвищує рівень екологічної обізнаності серед молоді, формуючи цінності екологічної стійкості.

Цифровізація, окрім значних можливостей, створює й аксіологічні виклики. Цілі сталого розвитку,

спрямовані на формування справедливого та інклюзивного суспільства, стикаються з ризиками поглиблення нерівності через цифровий розрив між різними соціальними групами. В умовах цифрового середовища особливої уваги потребує етичне осмислення таких ключових цінностей, як приватність, свобода та чесність, які є основоположними для досягнення сталого розвитку.

Освітня трансформація вимагає системного аналізу та контролю з позицій аксіології, оскільки цифрові технології дедалі більше впливають на всі аспекти людського життя. Беззаперечний позитивний внесок комп'ютерів і гаджетів у сучасне суспільство супроводжується важливістю дослідження викликів, пов'язаних із соціалізацією та формуванням самоідентичності в цифровому просторі (Генсерук, Мартинюк 2021).

Цифрова аксіологія має стати невід'ємною частиною педагогічної освіти, слугуючи інструментом для формування у молодого покоління стійких моральних орієнтирів і сприяючи їхньому позитивному розвитку. Хоча складно передбачити, яким буде майбутній світ, можна стверджувати, що закладення у його основу справжніх гуманістичних цінностей забезпечить гармонійне співіснування технологічного прогресу та гуманності. Такий підхід дозволить не лише зменшити цифрову нерівність, але й виховати покоління, здатне відповідально користуватися досягненнями цифрової епохи для створення кращого суспільства. Завдяки цифровізації навчальні процеси можуть стати більш доступними, ефективними та інтерактивними, сприяючи формуванню покоління, здатного вирішувати глобальні виклики.

Впровадження принципів сталого розвитку в освітній процес

Освіта є ключовим інструментом для впровадження принципів сталого розвитку, що полягають у гармонійному розвитку суспільства, економіки та навколишнього середовища.

М. Гайдегер, досліджуючи вплив технологій на людину, підкреслював, що технології можуть змінювати наші моральні орієнтири, перетворюючи нас із творців на споживачів. Це викликає необхідність виваженого підходу до інтеграції цифрових технологій в освітній процес, щоб вони служили збереженню цінностей сталого розвитку, а не створювали нові моральні дилеми.

Філософ описує техніку як засіб виведення «потаємного» буття у «неприховане», однак сучасна техніка, на його думку, дедалі більше витісняє людину з цього процесу. Людина поступово делегує свою здатність осмислювати буття в техніці, втрачаючи власну суб'єктивність (Heidegger 1977). Виходячи із цього, Г. Коростильов зазначає, що найбільше філософа лякала перспектива, за якої людина сама стає ресурсом для технічних систем, підпорядковуючи своє існування технологічному прогресу. Він виступав проти спроби «поставити» природу на конвеєр, адже це відволікає від основного завдання людського буття – пізнання власної сутності та гармонії з природою (Коростильов 2021).

Доповнюючи ідеї М. Гайдегера, на думку більшості сучасних дослідників, освіта повинна враховувати ці та інші аспекти, що виникають чи можуть виникнути в умовах діджиталізації. Освітній процес має бути спрямований на те, щоб технології не тільки підтримували, але й розвивали фундаментальні цінності сталого розвитку. Це дозволить уникнути дегуманізації освіти та забезпечити гармонійний розвиток як технічного, так і людського потенціалу.

Зазначимо, що філософ-екзистенціаліст Ж.-П. Сартр та інші представники цієї течії акцентували увагу на центральній ролі особистої свободи та відповідальності в людському житті, що є фундаментальним аспектом освіти. Продовжуючи ідею екзистенціалізму, В. Кремень та В. Ільїн зазначають, що у сучасному контексті колонізації цифровими технологіями буття людини, ці ідеї набувають нових сенсів (Кремень, Ільїн 2005). Цифрові технології мають використовуватися не лише як інструменти для підвищення ефективності навчання, але й як засоби для розвитку творчого потенціалу, соціальної відповідальності та самовираження особистості.

У системі екзистенційних цінностей свобода і відповідальність є ключовими. Екзистенційна людина, за Ж.-П. Сартром, перебуває в постійному процесі становлення, активно формує себе і бере повну відповідальність за власні вибори та дії. Свобода не є дарованою умовою, а результатом осмисленого вибору. Цей підхід до свободи є особливо актуальним у системі освіти, де важливо формувати особистість, здатну самостійно осмислювати, оцінювати та приймати рішення, навіть у складному цифровому середовищі.

Освітній процес, орієнтований на екзистенціалізм, має ставити в центр уваги індивідуальний розвиток і вибір, надаючи знанням значущості. Знання мають цінність лише тоді, коли вони сприяють становленню особистості, допомагають людині розкрити себе та своє місце у світі. Цифровізація в освіті повинна не лише забезпечувати доступ до інформації, але й сприяти інтеграції таких цінностей, як свобода, етична відповідальність, критичне мислення та творчість.

Доповнюючи ці ідеї, сучасні дослідники наголошують на тому, що цифрове середовище може стати платформою для розширення можливостей самореалізації (Лазько, Томашевська 2023). Однак важливо забезпечити, щоб технології не замінювали справжнього досвіду вибору та відповідальності, а сприяли їхньому розвитку. Зокрема, інтерактивні платформи та інструменти навчання повинні бути спрямовані на підтримку творчого мислення, залучення до соціально важливих проектів та формування усвідомлення своєї ролі в глобальному світі.

У сучасному інформаційному суспільстві освіта часто орієнтована на розвиток інноваційного інтелекту та прагнення до технологічного прогресу. Проте формування моральних та етичних принципів, які мають слугувати основою для гармонійного розвитку особистості, залишаються на периферії уваги. Замість того, щоб інтегрувати духовні та

моральні аспекти як невід'ємну частину освітнього процесу, сучасна система освіти іноді сприяє лише накопиченню знань і навичок, що веде до дисбалансу між освіченістю та моральністю.

Ця диспропорція вказує на кризу цінностей в освіті, яка виникла внаслідок нерівномірного переходу від індустріальної до інформаційної епохи. Освітня парадигма, сформована для потреб індустріального суспільства, сьогодні не відповідає викликам постіндустріальної культури, яка вимагає більшого акценту на міжособистісних відносинах, екологічній свідомості, соціальній відповідальності та культурній багатоманітності. Щоб вирішити цю проблему, освіта повинна отримати нове філософське переосмислення. Вона має стати не лише інструментом для здобуття знань, а й простором для формування глибоких ціннісних орієнтирів і готувати людину не до спеціальності, а до повсякденного життя, де здобуття спеціальності є лише частиною загальної підготовки.

Більше того, в умовах постіндустріального суспільства освітня система повинна адаптуватися до змін, які створює глобалізація та цифровізація. Це означає, що освітні програми мають поєднувати технічну компетентність із гуманітарним підходом, а також створювати умови для інтеграції соціально значущих проектів, що дозволяють студентам осмислити свою роль у вирішенні глобальних проблем. У такий спосіб, освіта стає не лише джерелом знань, але й середовищем для формування особистостей, здатних жити у відповідності з принципами гармонії, сталого розвитку та відповідальності.

Включення тематики сталого розвитку в освітні програми є важливим кроком до формування обізнаного та відповідального суспільства перед своїм майбутнім.

Обговорення

Цифровізація суспільного буття є ключовим фактором, що визначає нові підходи до сталого розвитку. У контексті цього феномену багато дослідників звертають увагу на зміну цінностей, які мають бути основою для сталого розвитку. Деякі філософи підкреслюють важливість технологій не лише як інструментів, але й як факторів формування сучасної людини, її ціннісних орієнтирів, що є неможливим без звернення до освіти. До таких першопрохідців належать: 1) В. Воронкова, яка у монографії «Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика» з різних підходів (теоретико-методологічного, праксеологічного та ін.) розглядає засади становлення і розвиток цифрової людини та цифрового суспільства, обґрунтовує методологію дослідження процесів цифровізації, визначає праксеологічні засади цифрового суспільства (Воронкова, Нікітенко 2022, 2) О. Данільян і О. Дзьобань зазначають, що інформаційне суспільство є необмеженим простором, що порушує питання дуалізму меж ідентифікації. З однієї сторони межі ідентичності розширюються, а з іншої – звужують, у зв'язку з цим відбувається поліідентичність. При цьому провідну роль у процесі поліідентичності відводиться

комунікації, що розширюється завдяки цифровим технологіям цифрового суспільства (Данільян, Дзьобань 2019); 3) В. Зінченко, М. Бойченко, О. Слюсаренко, М. Попович, Л. Радченко, О. Поліщук у праці «Science trends and Digital immortality: AI accelerates movement towards an unattainable goal» зазначають, що розвиток штучного інтелекту, соціальних мереж, цифрових технологій наблизило людство до цифрового безсмертя, яке, незважаючи на ризики психологічної, соціальної технологічної адаптації до використання можливостей цифрового безсмертя, впевнено впроваджується у різні сфери людського буття (Zinchenko, Boichenko, Polishchuk 2023); 4) О. Барбадим зосереджує увагу на тому, що цифрові технології існують не лише в економічній, а й у соціальних сферах. Автор говорить, що цифрова трансформація виражається через процес комп'ютеризації та інформатизації. Нові вимоги часу не можуть не впливати на систему освіти (Барбадим 2021); 5) А. Гребенюк, І. Оксенюк, характеризуючи «Цифровий поворот», розкрили головні проблеми, що мають вплив на ефективність досягнення цілей сталого розвитку (Гребенюк, Оксенюк 2024). Л. Дротянко, досліджуючи соціальні мережі, що є одним із результатів розвитку діджиталізації, звертає увагу на нівелювання індивідуальних характеристик особистості у віртуальному світі (Дротянко 2024).

Вищенаведений аналіз дає підстави стверджувати, що процеси діджиталізації здійснюють вплив на людину і суспільство в цілому, змінює їх відповідно до вимог середовища та наукових відкриттів, а сталий розвиток включає не лише екологічні та економічні аспекти, але й соціальні цінності, такі як доступ до освіти, рівність можливостей, а також інклюзивність. Проте з розвитком цифрових технологій виникає ризик цифрового розриву, який може посилити соціальну нерівність, що також потребує уваги.

Висновки

Цифровізація надає потужні інструменти для реалізації цілей сталого розвитку, однак без відповідного філософського обґрунтування та етичного підходу вона може призвести до протилежних інколи неочікуваних, непередбачуваних і безповоротних негативних результатів. Важливо, щоб освіта, як один із головних соціальних інститутів, завданням якого є формування людини на основі ціннісних орієнтирів сталого розвитку, акцентувала увагу на цінностях, спрямованих на гармонію між людиною та природою, соціальну справедливість і відповідальне використання технологій. Тільки так цифровізація суспільства сприятиме досягненню сталого розвитку, відповідного глобальним викликам XXI століття.

Освіта відіграє ключову роль у формуванні цінностей сталого розвитку, оскільки вона є основним каналом для передачі соціальних, екологічних та економічних принципів. Цифрові технології відкривають нові можливості для інтеграції цих цінностей у навчальний процес, забезпечуючи доступ до знань і створюючи нові форми навчання,

які сприяють більш глибокому засвоєнню принципів сталого розвитку.

Отже, реалізація цілей сталого розвитку в умовах цифровізації вимагає комплексного підходу, а також активну роль освіти в підготовці нових поколінь до ефективного використання технологій для забезпечення сталого майбутнього.

Список літератури

1. Барбадим О. Роль цифрової трансформації освіти у підготовці вчителів природничого напрямку. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки»*. 2021. Вип. 1. С.101-107.
2. Воронкова В. Г., Нікітенко В. О. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика : монографія. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 460 с.
3. Генсерук Г. Р., Мартинюк С. В. Аксиологічні характеристики цифрової трансформації освіти. *Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід*. Збірник тез III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, 13–14 трав. 2021 р. Тернопіль, 2021. С. 239-241.
4. Гребенюк А., Оксенюк І. «Цифровий поворот» в освіті в контексті сталого розвитку суспільства. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2024. Том 100. № 2. С.1-15.
5. Данільян О. Дзьобань О. Людина в інформаційному суспільстві: проблема моральної ідентифікації. *Вісник Національного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Філософія*. 2019. № 1. С.8-20.
6. Дротянко Л. Г. Унікальність людського буття в сучасних соціальних комунікаціях. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія*. 2024. № 1. С. 5-10.
7. Калюжна Т. Г. Педагогічна аксіологія в умовах модернізації професійно-педагогічної освіти : монографія / за наук. ред. О. Уваркіної. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2012. 128 с.
8. Коростильов Г. Л. Трансформація розуміння техніки в дослідженнях Мартіна Гайдеггера. *Актуальні проблеми філософії та соціології : Науково-практичний журнал* / Гол. ред. С. Г. Секундант, відпов. ред. Д. В. Яковлев; Міністерство освіти і науки України; Національний університет «Одеська юридична академія». 2021. Вип. 32. С. 53-57.
9. Кремень В. Г. *Філософія національної ідеї: Людина. Освіта. Соціум*. Київ : Грамота, 2007. 576 с.
10. Кремень В. Г., Ільїн В. В. *Філософія: мислителі, ідеї, концепції : підручник*. Київ : Кн., 2005. 528 с.
11. Лазько А., Томашевська І. Ключові тренди в композитах: вища освіта і цифровізація. *Реформи вищої освіти в Україні: виклики, стан та перспективи* : колективна монографія. Riga. Latvia : Baltija Publishind, 2023. С. 180-211.
12. Сізов В., Славська Я. Дефініції «освіта» і «педагогіка» в соціології Е. Дюркгейма. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2020. Т. 99, № 6. С. 141–154.
13. 17 Цілей сталого розвитку. *Global Compact*. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/> (дата звернення: 05.12.2024).
14. Heidegger Martin. The Question Concerning Technology. *Heidegger Martin. Basic Writings*. Edited by David Farrell Krell. New York: Harper & Row, 1977, pp. 287-317.
15. Zinchenko Viktor, Boichenko Mykhailo, Slyusarenko Olena, Popovych Mykola, Radchenko Lidia, Polishchuk Oleksandr. Science trends and Digital immortality: AI accelerates movement towards an unattainable goal. *E3S Web Conf. V International Scientific Forum on Computer and Energy Sciences (WFES 2023)* 2023. Volume 419. URL: <http://surl.li/ahbybz> (дата звернення: 01.12.2024)

References

1. Barbadym, Oleh. 2021. "Rol tsyvrovoi transformatsii osvity u pidhotovtsi vchyteliv pryrodnychoho napriamu" ["The Role of Digital Transformation of Education in the Training of Science Teachers"]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnogo universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Seriya: Pedahohichni nauky, Proceedings of the*

Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytskyi. Series: *Philosophy* 1: 101–107.

2. Voronkova, Valentyna, and Viktor Nikitenko. 2022. *Filosofiya tsyvrovoi liudyny i tsyvrovoho suspilstva: teoriia i praktyka* [Philosophy of Homodigital and Digital Society: Theory and Practice]. Zaporizhzhia: Vydavnychyy dim "Helvetyka".

3. Henseruk, Halyna, and Serhii Martyniuk. 2021. "Aksiologichni kharakterystyky tsyvrovoi transformatsii osvity" ["Axiological Characteristics of the Digital Transformation of Education"]. In *Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference 'Tsinnisni orientyry v suchasnomu sviti: teoretychnyi analiz ta praktychnyi dosvid'*, Ternopil, 13–14 May 2021, 239–241. Ternopil.

4. Hrebeniuk, Arsen, and Ihor Okseniuk. 2024. "'Tsyvrovyi povorot' v osviti v konteksti staloho rozvytku suspilstva" ["Digital Turn' in Education in the Context of Sustainable Development of Society"]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia, Information Technologies and Teaching Aids* 100 (2): 1–15.

5. Danilian, Oleksandr, and Oleksandr Dzoban. 2019. "Liudyna v informatsiynomu suspilstvi: problema moralnoi identyfikatsii" ["Human in the Information Society: The Problem of Moral Identification"]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu imeni Yaroslava Mudroho. Seriya: Filosofiia, Proceedings of the National University named after Yaroslav the Mudryi. Series: Philosophy* 1: 8–20.

6. Drotianko, Liubov. 2024. "Unikalnist liudskoho buttia v suchasnykh sotsialnykh komunikatsiakh" ["The Uniqueness of Human Existence in Modern Social Communications"]. *Visnyk Natsionalnoho aviatyinoho universytetu. Seriya: Filosofiia. Kulturolohiia, Proceedings of the National Aviation University. Series: Philosophy. Culturology* 1(39): 5–10.

7. Kaliuzhna, Tetiana. 2012. *Pedahohichna aksiologhiia v umovakh modernizatsii profesiino-pedahohichnoi osvity* [Pedagogical Axiology in the Conditions of Modernization of Professional and Pedagogical Education]. Edited by O. Uvarkina. Kyiv: Vydavnytstvo NPU im. M. Drahomanova.

8. Korostylov, Hennadii. 2021. "Transformatsiia rozuminnia tekhniky v doslidzhenniakh Martina Haydeggera" ["Transformation of the Understanding of Technology in the Studies of Martin Heidegger"]. *Aktualni problemy filosofii ta sotsiologii, Actual Problems of Philosophy and Sociology: Scientific and Practical Journal* 32: 53–57.

9. Kremen, Vasyl. 2007. *Filosofiia natsionalnoi ideii: Liudyna. Osvita. Sotsium* [Philosophy of the National Idea: Man. Education. Society]. Kyiv: Hramota.

10. Kremen, Vasyl, and Viktor Ilin. 2005. *Filosofiia: myslyteli, ideii, kontseptsii* [Philosophy: Thinkers, Ideas, Concepts]. Kyiv: Knyha.

11. Lazko, A. and I. Tomashevska. 2023. "Kliuchovi trendy v kompozytakh: vyshcha osvita i tsyvrovizatsiia" ["Key Trends in Composites: Higher Education and Digitalization"]. In *Reformy vyshchoi osvity v Ukraini: vyklyky, stan ta perspektyvy, Higher Education Reforms in Ukraine: Challenges, Status and Prospects*, 180–211. Riga, Latvia: Baltija Publishing.

12. Sizov, V., and Yanina Slavsk. 2020. "Definiitsi 'osvita' i 'pedahohika' v sotsiologii E. Dyurkheyma" ["Definitions of 'Education' and 'Pedagogy' in Sociology by E. Durkheim"]. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka, Personal Spirituality: Methodology, Theory and Practice* 99 (6): 141–54.

13. Global Compact Network Ukraine. "17 Tsiley staloho rozvytku" ["17 Sustainable Development Goals"]. <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/>.

14. Heidegger, Martin. 1977. "The Question Concerning Technology." In *Basic Writings*, edited by David Farrell Krell, 287–317. New York: Harper & Row.

15. Zinchenko, Viktor, Mykhailo Boichenko, Olena Slyusarenko, Mykola Popovych, Lidiia Radchenko, and Oleksandr Polishchuk. 2023. "Science Trends and Digital Immortality: AI Accelerates Movement towards an Unattainable Goal." In *E3S Web of Conferences*, vol. 419, V International Scientific Forum on Computer and Energy Sciences (WFCES 2023). <https://surl.li/ahbybz>.

Oleksandr Polishchuk
Olena Polishchuk

AXIOLOGICAL ASPECTS OF IMPLEMENTING THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION OF SOCIETY AND EDUCATION

Introduction. The modern world has undergone significant transformations that have led to numerous changes and a rethinking of human existence as a whole. In this context, education plays a crucial role, having shifted its value orientations in line with broader societal changes, as these values reflect the spirit of the era in which individuals live. Moreover, one of the key tasks of education is to prepare individuals for life in a digitalized environment within the framework of sustainable development goals. This demands new approaches to teaching and learning, as well as the cultivation of moral and ethical orientations that should accompany innovative processes. **The aim and tasks.** The aim of the article is to analyze the axiological dimensions of implementing the goals of sustainable development in the context of the digitalization of social being, with particular attention to the philosophy of education and relevant social and ethical theories. The tasks are to consider the basic principles of sustainable development and their axiological aspects; to investigate the role of education in the formation of values of sustainable development in the context of digital technologies; and to determine how the principles of sustainable development can be implemented in the educational process. **Research methods** include the methods of system analysis and synthesis, the Agile methodology, the synergistic method, forecasting, and the axiological approach. In their interaction, these methods contributed to achieving the stated objectives and fulfilling the overall aim of the study. **Research results.** The main principles of sustainable development and their axiological aspects were analyzed. It was established that the concept of sustainable development provides for a strategy for the development of society aimed at balancing the resolution of socio-economic issues with the preservation of the environment. This balance entails a shift in value orientations, as the technogenic nature of modern civilization has led to an ecological crisis. In response, contemporary education must foster critical thinking, a culture of responsibility, as well as adaptability and flexibility. As demonstrated by the study, education assumes a leading role in this process—not only by supporting the aforementioned competencies but also by instilling the values of sustainable development within the context of digital technologies. **Discussion.** It has been proven that digitalization processes have an impact on humans and society as a whole, changing them in accordance with the requirements of the environment and scientific discoveries. Sustainable development, in turn, includes not only environmental and economic aspects but also social values such as access to education, equality of opportunity, and inclusiveness. **Conclusions.** The conducted research provides grounds to assert that digitalization offers powerful tools for achieving the goals of sustainable development. However, without proper philosophical justification and an ethical framework, it may lead to opposite outcomes—sometimes unexpected, unpredictable, and even irreversible in their negative consequences. It is therefore essential that education, as one of the key social institutions, promotes values oriented toward harmony between humanity and nature, social justice, and the responsible use of technology. As the study demonstrates, education plays a crucial role in shaping the values of sustainable development.

Keywords: man, being, world, digitalization, digital technologies, values, education, sustainable development.